יה"ת - יצירה הבעה תרפיה - האגודה לטיפול באמצעות אמנויות בישראל (ע"ר)
YAHAT - The Creative & Expressive Arts Therapies Association In Israel (R.A.)
www.yahat.org yahat2013@gmail.com טלפון: 052-4781228 ת.ד 6158 חולון 5816201

הקוד האתי למקצוע הטיפול באמצעות אומנויות

אמנות חזותית, ביבליותרפיה, דרמה, מוסיקה, פסיכודרמה, תנועה ומחול

פרק א': <u>מבוא</u>

הקוד לאתיקה מקצועית נועד להציב אמות מידה נאותות שיעצבו את דמותו המקצועית של המטפל באמצעות אומנויות ולקבוע כללים שיסייעו לשמירה על טוהר המידות. קוד זה חותר להתוות כללים להתנהגות אתית-מקצועית ולהנחילה לעוסקים במקצוע הטיפול באמצעות אומנויות ולציבור המטופלים – הלקוחות. הקוד האתי מבקש להשפיע על ייחודו ואיכותו של מקצוע הטיפול באומנויות בישראל – עבור המטפלים העוסקים בו, ועבור קהילות מקצועיות אחרות, עבור מעסיקים שונים, ועבור הציבור הרחב.

כללי האתיקה המנוסחים בקוד האתיקה המקצועית, מחייבים את כלל המטפלים באמצעות אומנויות בישראל.

הקוד האתי מנוסח, מטעמי נוחות בלבד, בלשון זכר, אך מיועד למטפלים ומטפלות כאחד.

מסמך זה נבנה על בסיס הקוד האתי של יה"ת שחובר לראשונה בהובלת פרץ הסה ועודכן ע"י יהודית סיאנו ותמר חזות.

מטפלים באמצעות אומנויות חייבים להתמצא בקוד האתיקה המקצועית, להתעדכן בו מעת לעת, ומחויבים לנהוג על פי הנחיותיו (זאת, על פי אשרור החלטה במועצת העליונה בשנת 2018).

המטפלים מוזמנים לפנות אל וועדת האתיקה של יה"ת בכל עניין וצורך באמצעות כתובת הדואר האלקטרוני:
yahatethics@gmail.com

*עודכן לאחרונה בשנת 2025

פרק ב': <u>הגדרות</u>

1. <u>מקצוע הטיפול באמצעות אומנויות</u> - מקצוע בתחום הבריאות בו מוענק טיפול נפשי, באמצעות אחד משישה תחומי הטיפול: טיפול באמצעות אומנות חזותית, ביבליותרפיה, דרמה תרפיה, טיפול באמצעות מוסיקה, טיפול באמצעות תנועה ומחול, וטיפול באמצעות פסיכודרמה. קיומו של התהליך הטיפולי מתבסס על ידע בתחומי האומנות עצמה, הטיפול באומנויות והפסיכולוגיה. מקצוע זה רואה באומנויות ערוץ מרכזי דרכו מתקיים הטיפול הנפשי, ומציע דרכי ביטוי שאינן בהכרח מילוליות. מטרת העל של הטיפול באמצעות אומנויות היא לסייע לרווחתו הנפשית של המטופל, תוך שאיפה לאיכות חיים מיטבית.
מקצוע הטיפול באמצעות אומנויות מתאים לעבודה טיפולית עם מגוון אוכלוסיות וגילאים – מילדים ועד לקשישים, הסובלים מבעיות נפשיות, רגשיות, התפתחותיות, חברתיות ועוד. המטפלים באמצעות אמנויות עובדים במגזר הפרטי והציבורי, במתכונת פרטנית וקבוצתית, תוך התאמה לכל מגוון האוכלוסיות בחברה הישראלית.
2. <u>מטפל באמצעות אומנויות</u> - מטפל הנושא בתארים הבאים:
   - בעל תואר שני בטיפול באמצעות אומנויות ממוסד אקדמי המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה בישראל, שהשלים בנוסף לכך, שנת הכשרה מעשית מתקדמת (שנה ג').
   - בעל תואר שני ממוסד אקדמי בחו"ל, המוכר ע"י הרשויות המוסמכות לכך במדינת החוץ והמל"ג, שהשלים 1560 הכשרה מעשית, או היקף זהה של עבודה במוסד ציבורי.
   - הגדרת בעל מקצוע כ-"מטפל באמצעות אומנויות" חלה גם על בוגר לימודי תעודה תלת שנתיים, שעמד בדרישות הסף של האגודה המקצועית, ושסיים את לימודיו עד 30 בספטמבר 2018.
3. <u>מטופל</u> – כל אדם, ומיצגיו החוקיים במקרה של קטין או פסול דין, המטופל בטיפול באמצעות אומנויות.
4. <u>טיפול באמצעות אומנויות</u> – טיפול או התערבות טיפולית הניתנים על ידי מטפל באמצעות אומנויות.

5. יצירה – כל תוצר, מכל סוג שהוא, הנוצר בכל אחד מתחומי האומנויות בטיפול באמצעות אומנויות ומבטא את עולמו הפנימי, המחשבתי, הנפשי והרגשי של המטופל.

6. מדריך מוסמך - מטפל באמצעות אומנויות שצבר וותק של לפחות 5 שנים בטיפול, עבר מסלול הכשרה והסמכה להדרכה וקיבל הכרה כמדריך ביה"ת.
7. מדריך בכיר – מדריך שצבר ותק של לפחות 5 שנים כמדריך מוסמך וקיבל הכרה כמדריך בכיר ביה"ת.
8. מודרך – מטפל באמצעות אומנויות ו/או סטודנט לטיפול באמצעות אומנויות המקבל הדרכה ו/או הדרכה על הדרכה ממדריך מוסמך או בכיר.
9. רשומה רפואית – תיעוד הטיפול כהגדרתו בחוק זכויות החולה, תשנ"ו - 1996. תרשומת אישית של המטפל איננה חלק מהרשומה הרפואית.

פרק ג': הנחיות יסוד

קוד האתיקה המקצועית למטפלים באמצעות אומנויות מציע למטפלים אבן בוחן, כלי עבודה ומדריך - שישמש אותם בעבודתם המקצועית.

הקוד לאתיקה מקצועית חותר לעצב את ערכי המקצוע ואת עבודתם של המטפלים באמצעות אומנויות, תוך מחויבות לסעיפים הבאים:

1. ציות לחוקי המדינה, ולכללים הדנים בהכשרה ובעיסוק במקצועות הטיפול באמצעות אומנויות.
2. גילוי יושר כלפי מטופלים, מודרכים ועמיתים.
3. דאגה ומחויבות לרווחת כל פונה, ללא הבדל של גזע, מין, דת, לאום, מוצא, גיל, העדפה מינית, רמת השכלה, מצב משפחתי ו/או מצב כלכלי או מטעם אחר כיוצא באלה, כל עוד הם אינם פוגעים באלו של האחר.
4. הימנעות מניצול לרעה של מעמד המטפל באמצעות אומנויות כבעל השפעה על מטופלים ו/או על מודרכים.
5. מטפל באמצעות אומנויות יוכל לטפל באופן פרטי, רק לאחר שצבר ניסיון מקצועי של שנתיים עבודה לפחות במסגרות ציבוריות, וזאת רק לאחר שסיים את לימודי ההכשרה המעשית המתקדמת (שנה ג) ואת חובותיו האקדמיים.

6. במעבר לעבודה בסקטור הפרטי, על המטפל להיות מלווה בהדרכה אישית על -ידי מטפל מדריך מוסמך, למשך שלוש שנים לפחות. ההדרכה תינתן ע"י מטפל באמצעות אומנויות

במעמד 'מדריך מוסמך' מטעם יה"ת, בעדיפות למדריך בתחום האומנות בו עוסק המודרך, פסיכולוג, עובד סוציאלי קליני או פסיכיאטר - המוסמכים להדרכה בתחומם, וזאת בהתאם להנחיות במתווה להדרכה עבור מטפלים באמצעות אומנויות, של המועצה העליונה לטיפול באמצעות אומנויות בישראל.

פרק ד': <u>מקצועיות</u>

1. על המטפל להקפיד לשמור על רמה מקצועית נאותה בתחום הטיפול, הכוללת הכשרה מקצועית מתמדת, עדכון ידע ולמידה, וקבלת הדרכה שוטפת.
2. על המטפל באמצעות אומנויות להציג עצמו בשמו המלא, מקצועו ותחום האומנות בו הוא מומחה בבהירות ונראות מרביות.
3. על המטפל באמצעות אמנויות להקפיד על התנהגות מקצועית ראויה, תוך הצגת היכולות המקצועיות, ההכשרה והניסיון המקצועי, וזאת תוך הקפדה והימנעות ממתן טיפול מעבר לתחום הידע וההכשרה.
4. על המטפל באמצעות אומנויות להימנע ככל האפשר מטיפול באדם, אשר אתו ו/או עם סביבתו הקרובה קיימת מערכת כלשהי של יחסים מקבילים. ליחסים מקבילים ייחשבו: קשרים משפחתיים, חברתיים, כלכליים, קולגיאליים, חינוכיים, תעסוקתיים וכו'.
אם מתברר במהלך הטיפול כי מתקיימים יחסים מקבילים שלא היו ידועים בתחילתו, על המטפל לפעול בהתאם לטובת המטופל, לרבות שקילת האפשרות להפסקת הטיפול והפניית המטופל לאיש מקצוע אחר.
5. 5.1 על המטפל חלה חובה לנסח עם המטופל הוריו או אפוטרופסיו במקרה של קטין או פסול דין חוזה טיפולי, וזאת לפני תחילת הטיפול.
5.2 החוזה הטיפולי יכלול הסכמה מדעת של המטופל הוריו או אפוטרופסיו במקרה של קטין או פסול דין, לטיפול ויתייחס באופן מפורש וברור לנושאים כגון: סוג הטיפול,

תנאי הטיפול, מקום וזמן המפגשים, תשלום, אחריות, מידע על שמירת סודיות, חסיון וחובת דיווח וכיו"ב.

5.3 על המטפל לוודא, ככל יכולתו ובהתאם לנסיבות, כי ההסכמה מדעת ניתנה באופן חופשי ובהתאם ליכולת ההבנה של המטופל, לרבות במקרים בהם המטופל הוא בעל מוגבלות ו/או אדם השרוי במצוקה מיוחדת ו/או בכל מצב אחר הגורם למטפל לחשוב שהבנתו של המטופל מוגבלת.

6. במידה ועולה צורך מצד המטופל או מצד המטפל לערב גורמים נוספים, על המטפל לדון עם המטופל בנושא ובהשלכותיו (רגשיות, חוקיות וכד') ולהחתים את המטופל או האפוטרופוס
   על טופס "ויתור סודיות", וזאת לפני הפנייה לגורמים אלה. חשוב להקפיד על החתמה כפולה – קרי, אישור למטפל למסור ולקבל מידע אל מול הגורם הנוסף.
   סעיף זה אינו תקף במקרים בהם על פי החוק חלה חובת דיווח למשטרה או לרשויות חוק אחרות.
7. תיעוד וסיכום טיפולים יעשה באופן שוטף ושגרתי, לרבות כתיבת "רשומה רפואית". במקרה הצורך, יש לדווח על מצב המטופל לגורמים משפחתיים, גורמי משפט, רווחה, בריאות וחינוך, בהתאם לחוק ולאתיקה המקצועית, תוך שמירה על כללי הסודיות והזהירות המקובלים, והקפדה על חובת הדיווח.
8. על המטפל להיות מודע ולזהות מצבים המחייבים את הפסקת הטיפול והפניית המטופל לגורמי טיפול אחרים - בשל נסיבות מקצועיות או אישיות.
9. **על המטפל להיערך** לסיום הקשר הטיפולי, במועד מתאים ובאופן הולם.
10. האתיקה המקצועית מחייבת את המטפלים לשמירה על הגינות וכבוד כלפי עמיתיהם למקצוע ואנשי מקצוע אחרים, תוך הימנעות מלשון הרע, ולשיתוף פעולה כנדרש, לטובת המטופל .
11. במקרים בהם נדרשים יעוץ, הערכה, אבחון, פיקוח רפואי או פיקוח מקצועי אחר, על המטפל באמצעות אומנויות להקפיד על הפנייה לגורמים המקצועיים הרלוונטיים.
12. מעבר מט**יפול במסגרת ציבורית למסגרת פרטית:**

1. מטפל באמצעות אומנויות, המועסק במוסד ציבורי, לא יעבוד באופן פרטי באותה מסגרת, אלא אם כן קיבל לכך היתר מיוחד מהמוסד המעסיק והנסיבות הוכחו כמחייבות זאת.
2. מטפל באמצעות אומנויות המועסק במסגרת ציבורית או אחרת, בה הסתיים הטיפול בשל סיום עבודתו במקום או מסיבה אחרת, לא יוכל להציע למטופל להמשיך להיות בטיפולו במסגרת פרטית למשך שנה. אלא אם כן, קיבל היתר מיוחד מהמוסד המעסיק והנסיבות הוכחו כמחייבות זאת.
3. במקרה בו המטופל הוא זה שעזב את המסגרת הציבורית בה טופל, ובה עובד המטפל, נדרשת שנה של צינון בין הטיפול הציבורי לזה הפרטי, אלא אם כן, קיבל המטפל היתר והמלצה מיוחדת מהמוסד המעסיק, והנסיבות הוכחו כמחייבות זאת.

13. **הוראה והדרכה**:

1. מטפל באמצעות אומנויות העוסק בהוראה ובהדרכה יגלה אחריות להתפתחותם המקצועית של תלמידיו ומודרכיו. עליו לשמש דוגמה אישית לעבודה מקצועית, תוך מודעות גבוהה, מתן ידע איכותי, מעודכן ויסודי, הקפדה על כללי אתיקה מקצועית והתייחסות בין-אישית מכבדת ושוויונית.
2. מטפל באמצעות אומנויות העוסק בהוראה ובהדרכה ימנע מיצירת קשר טיפולי עם תלמידיו, מודרכיו, ו/או בני משפחותיהם, במשך שנה ממועד סיום לימודיהם במוסד בו הוא מלמד.
3. מטפל באמצעות אומנויות לא ידריך באופן פרטי (שאינו דרך תוכנית ההכשרה) סטודנטים שלומדים במוסד בו הוא מלמד, במהלך תקופת הלימודים של הסטודנט. רק לאחר סיום הלימודים, לרבות השלמת שנת הכשרה מעשית מתקדמת (שנה ג) והגשת ציונים והערכות על ידי המורה/מדריך, רשאי כל מורה/מדריך להדריך את הבוגרים ממוסדו.

פרק ה': <u>סודיות</u>

1. על המטפל באמצעות אומנויות להקפיד לשמור על פרטיות, סודיות ועל חיסיון של מטופליו ו/או מודרכיו. כמו כן, עליו להקפיד על שמירת הסודיות של תיעוד הטיפול ו/או ההדרכה (בכתב, ביצירה, בהקלטה, בסרט, ו/או באופן דיגיטלי).
2. **חיסיון תהליכי היצירה והתוצרים**:
   1. חלה חובת חיסיון על מידע מכל סוג הקשור בטיפול, ובכלל זה תהליכי היצירה הנוצרים במהלך הטיפול ותוצריהם.
   2. יש להימנע מחשיפת מידע ללא הסכמה ברורה ובכתב של המטופל ו/או האחראים עליו, אלא אם יש יסוד סביר להניח שבריאותו וחייו של המטופל או של הזולת נמצאים בסכנה חמורה ומידית ובהתאם להוראות החוק, כמוזכר בסעיף 6 בנושא "מקצועיות".
   3. על המטפל המבקש להציג במסגרת מחקר, הוראה, או במסגרת אחרת, את עבודתו המקצועית (את הטיפול, את המטופל, ובכלל זה את יצירותיו) - לקבל מהמטופל הסכמה לכך בכתב. במקרה של קטין, יש צורך בהסכמת שני הוריו.
   4. לצד קבלת הסכמה, יש לטשטש את זהות המטופל, לבחור בשם בדוי ולהצהיר על כך, וכן להסתיר פרטים העלולים לחשוף את המטופל ואת מקורביו.
3. על המטפל באמצעות אומנויות להגן על מידע סודי מכל סוג, מילולי ו/או יצירתי, שמועבר אליו ע"י מטופליו ומודרכיו, במהלך הטיפול וגם מחוצה לו.
4. על המטפל להגן על מטופליו ולהימנע מלחשוף אותם למידע העלול לפגוע בהם.
5. **ויתור על סודיות ייעשה רק בתנאים כדלהלן:**
   1. המטפל יחשוף מידע חסוי בתחום האזרחי, הפלילי או המשמעתי כאשר הוא נדרש לכך מתוקף החוק, תוך הקפדה על טובת המטופל ועל כללי זהירות נאותים.
   2. במקרים שקיימת בהם חובת גילוי וחשיפה, כמו בטיפול בקטינים ו/או בפסולי דין, חובה על המטפל לקבל את הסכמת ההורים או האפוטרופוסים על המטופל, אלא אם כן הוא נדרש על פי דין לנהוג אחרת.

פרק ו': <u>מגע, אינטימיות ומיניות</u>

הקשר הטיפולי שבין מטפלים באמצעות אומנויות למטופליהם הוא קשר מורכב, שיש בו יחסים הטומנים בחובם מרות, השפעה וסמכות, ולצידם אינטימיות וקירבה. יש להדגיש שעל פי חוק לא יקיימו מטפלים באמצעות אומנויות קשרים ארוטיים ולא יחסי מין עם מטופליהם ועם אחרים המשמעותיים למטופלים.

האיסור על קיום יחסי מין ויחסים ארוטיים חל גם על יחסי הדרכה עם סטודנטים ומודרכים, שגם כלפיהם יש יחסי מרות וסמכות.

מטפלים לא יציעו התערבות טיפולית למטופלים שאיתם או עם אחד מבני משפחתם היה להם קשר מיני או ארוטי בעבר.

העיסוק באומנויות השונות במהלך הטיפול ו/או ההדרכה עשוי ליצור קירבה פיסית. על המטפל ו/או המדריך באומנויות לגלות מודעות ורגישות לנושא, להימנע מניצול לרעה של יחסי הקרבה בכפוף להוראות החוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998 ולנהלי המוסד בו הוא מועסק.

1. על המטפל באמצעות אומנויות להכיר במצבים שבהם, בשל טיבו של המקצוע, נדרשים קירבה ומגע לטובת המטופל, וזאת, בתנאי שהם מוצעים בזהירות, ותוך שמירה קפדנית על גבולות, בדיקת ההתאמה למטופל וכן תוך הבחנה בין מצבים בהם המגע חיוני לבין אלו שלא.

2. בתחומים שהמגע הוא חלק בלתי נפרד מהשפה הטיפולית (כגון בדרמה, פסיכודרמה ותנועה), על המטפל להביא זאת מראש לידיעת המטופל, לבדוק איתו את הנושא, ולהגדיר את אופי המגע בחוזה הטיפולי.
3. על המטפל באמצעות אומנויות להכיר בכוח הבונה של האינטימיות הנוצרת בתהליכי היצירה וההבעה ובמהלך הקשר הטיפולי, ולדעת להבדיל בינם לבין שימוש לרעה באינטימיות, העלול לבלבל ולטשטש את גבולות הקשר הטיפולי.
4. על המטפל להימנע מלפשוט בגדיו בנוכחות מטופל או מודרך, או להתיר למטופל או למודרך לפשוט את בגדיו. על המטפל ללבוש לבוש הולם ולא חושפני בעת עבודתו הטיפולית, ולהתחשב בנורמות תרבותיות וקוד לבוש המקובלות בקהילה או במוסד בו מתבצע הטיפול.

פרק ז': <u>תנאי העבודה</u>

1. יש לשמור על תנאי בטיחות ראויים בחדר הטיפול: אוורור מתאים, תאורה מספקת, גישה למים, הגנה מפני רעילות חומרים, ומפני סכנה הטמונה בציוד המשמש בטיפול וביצירה.
2. יש להקפיד על נהלים, תנאי תחזוקה ושימור הולמים של המכשור והחומרים המיועדים לשימושו של המטופל, וכן להקל על נגישותם ועל הפעלתם.

פרק ח': <u>שימור, אחזקה וערכן האומנותי של היצירות</u>

היצירות הנוצרות בתהליך הטיפולי שייכות למטופלים בלבד. היצירות משקפות את עולמו הפנימי, המחשבתי והרגשי של המטופל. העבודה על היצירה כמו גם היצירה עצמה הם חלק חשוב, משמעותי ומרכזי בטיפול באמצעות אומנויות. ככאלה, חובה על המטפל לשמור הן על תהליך היצירה כמו גם על היצירה עצמה ברגישות, בסודיות, בכבוד ובאחראיות מקצועית.

1. דרכי שימור חומרי היצירה:
    1. יש להגדיר את העיסוק בתהליכי יצירה והבעה ואת אופן תיעודן של היצירות כחלק מהחוזה הטיפולי.
    2. יש להגן, לשמר, להצפין ולאחסן כראוי את היצירות הנוצרות במהלך הטיפול. חשיפת התוצרים בפני מטופלים וגורמים אחרים השותפים לחלל הטיפול, מותנית בקבלת הסכמה מהמטופל או מהאחראים עליו.
2. **אחזקת היצירות**:
    1. האחריות לדאוג לשלומן של היצירות ושל תיעוד החומר הטיפולי חלה על המטפל. עליו להתייחס לכך בחוזה הטיפולי.
    2. יש אפשרות למסור למטופל את היצירות כבר במהלך הטיפול או מיד עם סיומו, בכפוף לשיקול דעתו המקצועי של המטפל לגבי טובת המטופל.

3. במידה שהמטופל אינו מעוניין לקבל את יצירותיו בסיום הטיפול, יש לשמור את היצירות או צילום שלהן ואת התיעוד המילולי או המצולם של הטיפול, ברשותו של המוסד בו נעשה הטיפול, או ברשותו של המטפל, במקרה של טיפול פרטי, למשך 7 שנים, או עד לגריסתם של החומרים. זאת בהתאם לדרישות החוק ו/או על פי הסכם מוקדם עם המטופל. בתקופה זו מוטלת על המטפל ועל המוסד החובה להגן על היצירות ועל התיעוד.
4. במקרה בו המטפל או המוסד מעוניינים לשמור תיעוד של היצירות, על המטפל ליידע את המטופל ולקבל את אישורו.
5. במידה והמטפל לא יכול להגן על העבודות וחסיונן לאחר תום הטיפול, עליו לדאוג לגריסתן.
6. עבודות של מטופל שנפטר יישארו חסויות אלא אם בחוזה הטיפולי או בעיזבונו של המטופל צויין אחרת. במקרה של בקשה מצד שאריו של המטופל למסור להם את העבודות, מבלי שהדבר צויין בחוזה הטיפולי או בעיזבון, על המטפל לשקול את מכלול ההשלכות של מסירתן או אי מסירתן.

3. ערכן האומנותי של היצירות:

1. יש להימנע מלחשוף יצירות של מטופל ולהעניק להן ערך ציבורי או מסחרי. יצוין שהמטופל רשאי כמובן להציג את עבודותיו – השייכות לו. יצוין גם שזכויות היוצרים אף הן של המטופל בלבד, גם כאשר היצירה נוצרה במהלך טיפול.
2. ניתן לשקול את חשיפתן של היצירות, או כל תיעוד שלהן, לקהל הרחב רק במקרים בהם החשיפה חיונית לטובתו הטיפולית של המטופל, שהוא השיקול היחיד הקובע ולא

מטרות אחרות כגון: קידום מעמד המקצוע, גיוס תרומות למוסד, פרסום אישי ו/או מקצועי של המטפל וכיו"ב.

3. 3.1 חשיפת היצירות תיעשה רק לאחר קבלת אישור בכתב מהמטופל וחתימה על ויתור סודיות, הכוללים הסכמה מדעת. במקרה של קטין ו/או פסול דין נדרשת הסכמת שני ההורים ו/או האפוטרופסים.

www.yahat.org yahat2013@gmail.com טלפון: 052-4781228 ת.ד 6158 חולון 5816201

3.2 הסכמה מדעת בסעיף זה פירושה הסכמה חופשית הניתנת על ידי המטופל, הוריו או אפוטרופסיו במקרה של קטין או פסול דין, לחשיפת יצירותיו וכל מידע הקשור אליהן, על סמך הסבר שניתן לו על ידי המטפל בדבר האופי, ההיקף, המשמעות וההשלכות של החשיפה עליו ו/או על סביבתו. על המטפל להתייחס במיוחד ליכולת ההבנה של המטופל, לרבות במקרים בהם המטופל הוא בעל מוגבלות ו/או אדם השרוי במצוקה מיוחדת ו/או בכל מצב אחר הגורם למטפל לחשוב שהבנתו של המטופל מוגבלת.

פרק ט': <u>היבטים של רב תרבותיות</u>

הטיפול באמצעות אומנויות מוצע לכלל האוכלוסייה על גווניה השונים.

על המטפל להכיר בשונות ובייחודיות של התרבויות, האמונות, הנטיות והתפיסות מהן מגיעים מטופליו. ללמוד עליהם, לקבל בפתיחות את ייחודה של כל תרבות, אמונה, נטיה או תפיסה ולהבין את השלכותיה על העבודה הטיפולית, על האבחון, על תהליכים בטיפול, ועל תהליכי היצירה.

שונות תרבותית יכולה להשפיע בין היתר על התקשורת, על הבנת הנאמר והלא נאמר בטיפול, על יחסי העברה והעברה הנגדית בטיפול ועל הדגשים אומנותיים ואחרים. חשוב לגלות מודעות ליחסי הכח הנוצרים בתוך טיפול, ולהשפעת תרבות הרוב על קבוצות מיעוט. על המטפל להיות רגיש להשפעת ההקשר התרבותי, החברתי, הפוליטי והמגדרי, על ביטוייהם בהקשר הטיפולי.

1. על המטפל להבין ולפתח מיומנויות טיפוליות המותאמות להיבטים רב-תרבותיים, ולגלות מודעות לשונות בין גישתו הטיפולית לבין צרכיו של המטופל, הנובעים מההקשר התרבותי-חברתי-דתי-מגדרי.

2. יש להכיר בייחודיות של אוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים ולדאוג להנגשת הטיפול והאמצעים בהם משתמש המטפל תוך התאמתם לאוכלוסיות אלו.

3. על המטפל להיות בעל רגישות ומודעות לדעות, לאמונות, לנטיות ולתפיסות אותן הוא ומטופליו נושאים בליבם. עליו להיות קשוב ולהתבונן בפוטנציאל השפעתם על הטיפול הנפשי ועל תהליכי היצירה.
4. על המטפל באמצעות אמנויות להימנע מלהגדיר כמטרה טיפולית או מלפעול בכל דרך על מנת לנסות ולהשפיע ו/או לשנות תפיסת עולם או זהות תרבותית, חברתית, פוליטית או מגדרית, לרבות נטייה מינית, של המטופל, במרחב הטיפולי ו/או בכל מרחב מקצועי אחר.
5. יש להכיר את הייחודיות של תחומי האמנויות השונים המאפשרים חופש ביטוי והתקשרות אל השורשים, המסורות, אל העבר ואל סיפורי החיים - כגשר מעל מחסומי שפה ותרבות וכמקור לקשר ולתקשורת.

פרק י': <u>מחקר</u>

1. על המטפל באמצעות אומנויות להתעדכן בידע ובמחקר בתחום המקצועי ולשקוד על פיתוח כלים ויכולות מקצועיות בתחום הטיפול באמצעות אומנויות.
2. על המטפל-החוקר לקבל מהמטופל, הוריו או אפוטרופסיו במקרה של קטין או פסול דין, הסכמה מדעת חתומה, המתירה לו להשתמש לצורך מחקר ביצירותיו של המטופל ובמידע אחר שהתקבל במהלך הטיפול בו.
3. על המטפל-החוקר לשמור על כבוד האדם ולהגן על רווחתה של אוכלוסיית המשתתפים במחקר. בשום אופן אין לסכן את המשתתפים לצורך המחקר.
4. על המטפל-החוקר לפעול בהתאם לחוקים, לנהלים ולאמות המידה המקצועיות הנהוגות במדינה ובמוסד במסגרתו הוא פועל, לרבות פניה לקבלת אישור מוועדת אתיקה למחקר.
5. על המטפל-החוקר לגלות אחריות כלפי היבטים אתיים הנכללים בתכנון המחקר. במקרים שיש בהם חשש או ספק לגבי סיכון שהמחקר עלול ליצור, מוטלת חובה להיוועץ במומחה מקצועי שאינו מעורב במחקר, כגון ועדת אתיקה.
6. על המטפל-החוקר להביא לידיעת המשתתפים במחקר את כל ההיבטים הנגזרים מהשתתפותם במחקר, ובהם סיכונים וסוגיות הקשורות בשמירה על סודיות. מוטלת על המטפל-החוקר חובה לגלות רגישות מיוחדת כלפי אוכלוסיות שהבנתן מוגבלת, עקב

מוגבלות שכלית או תקשורתית, פסולי דין, קטינים, אדם השרוי במצוקה מיוחדת ו/או בכל מצב אחר הגורם למטפל-החוקר לחשוב שהבנתו של המטופל מוגבלת. במקרים אלו יש לקבל הסכמה בכתב מן האפוטרופוס הממונה ו/או לפעול בהתאם להנחיות ועדת האתיקה.

7. על המטפל-החוקר לכבד את זכותו של המשתתף במחקר ולאפשר לו להפסיק את השתתפותו בכל עת שירצה בכך, מבלי שיפגעו זכויותיו של המשתתף. אסור למטפל-החוקר לנצל לרעה את מעמדו ולהשפיע על החלטותיו של המשתתף במחקר.

פרק יא': <u>פרסום העיסוק בתחום המקצועי</u>

1. **מ**טפל באמצעות אומנויות רשאי לפרסם את עיסוקו ואת כישוריו בכלי התקשורת ובמדיה הדיגיטלית, לאחר שהגיע למעמד המסמיך אותו לעבודה פרטית.
2. על המטפל באמצעות אומנויות להימנע מלפרסם את עיסוקו ואת כישוריו באופן שיש בו כדי להטעות את הציבור.
3. על המטפל באמצעות אומנויות להימנע מלפרסם את עיסוקו ואת כישוריו באופן שיש בו כדי לפגוע בעמיתיו למקצוע.

פרק יב': <u>שימוש במדיה דיגיטלית</u>

מדיה דיגיטלית כוללת חומרה ותוכנה של מחשבים מכל סוג, טלפונים חכמים, בינה מלאכותית (AI), מכשירי וידיאו ואודיו, מכשירי פקסימיליה, אמצעי צילום והקלטה אלקטרוניים למיניהם, רשתות חברתיות וכל אמצעי טכנולוגי נוסף שיש בו כדי לאפשר לגורמים חיצוניים גישה לתכנים העולים בהם.

1. על המטפל באומנויות לנקוט באמצעים להבטחת החיסיון של התקשורת האלקטרונית בטיפול ובהדרכה. עליו וליידע את המטופל ו/או המודרך לגבי מגבלות החיסיון הכרוכות בשימוש בתקשורת זו.
2. על המטפל באמצעות אומנויות להיות ער לסכנות הכרוכות בפרסום תוכן שאינו ניתן למחיקה ונשאר קבוע באינטרנט. כמו כן עליו להיות מודע להשלכות שיש לחשיפת

תכנים, יצירות ומידע מתוך טיפול ו/או הדרכה במדיה האלקטרונית וברשתות החברתיות. על המטפל לנהוג במשנה זהירות בשימוש באמצעים אלו.

3. המטפל בטיפול קבוצתי אחראי להגדיר בחוזה הטיפולי שאסור לחברי הקבוצה להפיץ ברשת חוויות או יצירות מתוך הטיפול הקבוצתי שנוגעות באנשים אחרים.
4. מטפל באמצעות אומנויות העוסק בהוראה ובהדרכה ומשתמש באמצעים דיגיטליים, ידאג להתעדכן ולעדכן את תלמידיו ומודרכיו באפשרויות הדיגיטליות ובשיח במרחב הדיגיטלי, תוך שמירה קפדנית על האתיקה המקצועית.
5. על המטפל באמצעות אומנויות להכיר היטב את הטכנולוגיה בה הוא משתמש, לדעת לתפעל אותה היטב, ולהתמודד עם האספקטים הטכניים שלה.
6. לעיתים מטפלים באמצעות אומנויות משתמשים בהתערבות מרחוק בטיפול ובהדרכה-כגון טיפול או הדרכה בסקייפ.
   1. כל כללי האתיקה החלים על התערבות פנים אל פנים חלים גם על התערבויות מרחוק.
   2. יש לקיים חוזה טיפולי הלוקח בחשבון את השימוש במדיה לתקשורת מרחוק ומגדיר את דרכי ההתקשרות בין מטפל למטופל.

פרק יג': <u>התמצאות בקוד האתי</u>

1. מוסדות הלימוד ילמדו את הקוד לאתיקה מקצועית כחלק מתוכנית הלימודים, ויעודדו את הסטודנטים לדיון בנושאים אתיים במסגרת הקורסים הנלמדים.
2. על צוות המרצים והמדריכים בתוכניות ההכשרה להכיר את הקוד האתי, ולהכיר את האפשרות לפנות ולהתייעץ עם ועדת האתיקה של יה"ת.

פרק י"ד: <u>ועדת האתיקה</u>

1. קוד אתי זה של מקצועות הטיפול באמצעות אומנויות מייצג אמות מידה של מקצוע תלוי תקופה, הקשר ותרבות, ולפיכך ראוי לעדכנו באופן שוטף.

2. ועדת האתיקה של המטפלים באמצעות אומנויות אמונה על עדכון ותיקון הקוד ופתוחה לקבל הצעות מכלל המטפלים באמצעות אמנויות.
3. על המטפלים באמצעות אמנויות להיות ערניים למצבים שבהם עלול להתעורר קונפליקט בין ערכי המוסר, כללי החוק וכללי האתיקה המקצועית. במקרים אלו ובכל מקרה אחר בו מתעורר ספק או צורך, מוזמנים המטפלים לפנות לוועדת האתיקה להתייעצות.

4. ועדת האתיקה רשאית, לפי שיקול דעתה, להזמין מטפל באמצעות אמנויות , להופיע בפני הועדה ולהציג את עמדתו בנושא שלשמו הוזמן.
5. מטפל באמצעות אמנויות שהוזמן להופיע בפני ועדת האתיקה כאמור, יהיה מחויב להופיע בפניה.

קוד אתי זה של מקצועות הטיפול באמצעות אומנויות מייצג אמות מידה של מקצוע תלוי תקופה ותרבות, ולפיכך ראוי לעדכנו באופן שוטף.

ועדת האתיקה של המטפלים באמצעות אומנויות אמונה על עדכון הקוד ופתוחה לקבל הצעות מכלל המטפלים באמנויות.

על המטפלים באמצעות אמנויות להיות ערניים למצבים שבהם עלול להתעורר קונפליקט בין ערכי המוסר, כללי החוק וכללי האתיקה המקצועית. במקרים אלו וכן במקרים נוספים בהם מתעורר ספק וצורך, מוזמנים המטפלים לפנות לוועדת האתיקה להתייעצות.

פניה לוועדת האתיקה בכתובת המייל yahatethics@gmail.com